

רשות ההגבלים העסקיים

אגוד יצרני עץ ורהיטים בישראל - תערוכת "רהיטים"

החלטה בעניין פטור מאישור הסדר כובל

א. מבוא

ביום 25.5.95 הוגשה לרשות ההגבלים העסקיים בקשה להארכת תוקפו של פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, שניתן ביום 24.12.92 ואשר הותנה בארבעה תנאים (להלן: "הפטור המקורי"). הבקשה הוגשה מטעם איגוד יצרני מוצרי עץ ורהיטים בישראל (להלן: "האיגוד"), כאשר הצדדים להסדר הנם חברי האיגוד.

ההסדר לגביו ניתן הפטור הוא החלטת האיגוד כי השתתפות בתערוכת רהיטי ישראל (הנקראת כיום "רהיטים") לא תהא פתוחה לחברי האיגוד, אשר בסמיכות זמנים השתתפו בתערוכות אשר לדעת האיגוד פוגעות בייחוד ובמוניטין של תערוכת רהיטי ישראל. מטרתו העיקרית של ההסדר היתה והינה קידום מוצרי כחול לבן, באמצעות תערוכה זו.

האיגוד טוען בבקשתו כי במהלך תקופת השנתיים בהן הפטור המקורי היה בתוקפו הוכח כי ההסדר לא פגע, לא מנע ולא הפחית את התחרות בעסקים בין חברי האיגוד. לדבריו, חברי האיגוד מתחרים בינם לבין עצמם תחרות קשה, בכל הנוגע לרמת השירות, לטיב המוצרים, איכותם, מחירם ועיצובם. ההסדר מעניק לחברי האיגוד אפשרות ליצור ולשמור על תדמיתו הגבוהה והמכובדת של ענף הרהיטים בישראל, תוך בנית מודל ייחודי סביב תערוכת "רהיטים".

סוגיית הארכת ההסדר נבדקה על ידי בעזרת כלכלן רשות ההגבלים העסקיים. במהלך הבדיקה נערכו פגישות עם אנשי האיגוד ועם גורמים נוספים הקשורים לתכנון וארגון תערוכות בישראל. לאחר קבלת נתונים עדכניים בנוגע לאופן יישומו של ההסדר בפועל, במהלך השנתיים בהן הוחל עליו הפטור, הגעתי לידי מסקנה, כי אף כיום ההסדר מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בין חברי האיגוד לבין עצמם ובין מארגני התערוכות לבין עצמם. לפיכך מצאתי כי אפשר ליתן לו פטור מאישור הסדר כובל, כאמור בסעיף 14 לחוק ההגבלים.

אתאר להלן את הנימוקים שהביאו אותי ליתן את הפטור המקורי, הצגת התלונות כנגד ההסדר הנדון ובדיקתן, ולבסוף אביא את הצדקותי למתן הפטור הנדון.

ב. נימוקי מתן הפטור המקורי

ביום 24.12.92 ניתן על ידי פטור מאישור הסדר כובל על ידי בית הדין להגבלים עסקיים להגבלת האיגוד את חבריו בכך שאינו מאפשר להם להשתתף בתערוכות הנערכות בסמיכות זמנים עם תערוכת "רהיטי ישראל", אשר לדעתו הן פוגעות בייחוד ובמוניטין של תערוכה זו.

בהחלטתי קבעתי כי "ההסדר בין חברי האיגוד מגביל באופן לא משמעותי את התחרות בעסקים, ובנסיבות המקרה ראוי ליתן פטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים. הפגיעה האפשרית העלולה להיגרם עקב ההסדר אינה נחזית כמשמעותית, שכן תערוכת רהיטי ישראל הינה רק אפשרות אחת מבין אפשרויות שונות, באמצעותן יכולים היצרנים לקדם מכירותיהם, ויש ליצרנים המקומיים אינטרס לגיטימי בשאיפתם לבנות ייחודיות סביב התערוכה המאורגנת על ידם. באיזון האינטרסים, יש מקום ליתן משקל לאינטרס האחרון, בתנאים ולתקופת זמן במהלכה ניתן יהיה לאמוד את השפעת ההגבלה על המתרחש במשק"¹.

בנוסף, אף שאבתי תימוכין וחיזוק לגישה האמורה ממדיניות הקהילה האירופית, שם מעניקה הנציבות פטור להסדרים אשר מטילים מגבלות על השתתפות יצרנים בתערוכות וזאת בשל הערך החיובי השולי הנלווה למגבלות, המתבטא בריכוז יצרנים בתחום נתון. הוספתי והדגשתי, כי יוצאים נשכרים הן היצרנים והן הלקוחות אשר נהנים מחשיפת מוצרים מתחרים בזמנית.

מכלול דברים אלו, בתוספת העמדה הנקוטה באירופה ובאר"ב, הביאו אותי למסקנה כי אפשר ליתן את הפטור המבוקש בתנאים, ולתקופה מוגבלת במהלכה ניתן יהיה כאמור לבחון עובדתית את השפעת ההסדר על התחרות.

ג. תלונות

ביום 11.12.94 הופנתה אלי תלונה בנוגע להסדר הנדון. בתלונה נטען כי האיגוד החל כבר מאז שנת 1990 לאיים על חבריו לבל ישתתפו בתערוכות של מארגנים אחרים בנושא ריהוט ועיצוב. המתלוננים הוסיפו וטענו, כי בתערוכת "רהיטי ישראל", שמטרתה העיקרית היתה בהגברת המוניטין של מוצרי הרהיטים מתוצרת כחול לבן, הוחל בהצגת מוצרים רבים מיבוא עד כדי כך שהצביון הייחודי של התערוכה אבד. בהמשך התלונה נטען כי לאחרונה החל האיגוד לארגן תערוכה נוספת למוצרי אמבט שהינה על טהרת היבוא. האיגוד מידע את הגורמים המבקשים להציג מרכולתם בתערוכה זו כי אם ישתתפו בתערוכות אחרות שאינן מטעם האיגוד לא יורשו להשתתף בתערוכה זו בעתיד.

בבדיקה שנערכה על ידינו לא מצאנו תשתית עובדתית לכך שהאיגוד מאיים על חבריו או מונע מהם בדרכים אחרות השתתפות בתערוכות שאינן מאורגנות על ידו, באמצעות "החברה הכלכלית - יצוא מוצרי עץ ורהיטים (איגוד יצרני עץ) בע"מ". בפגישה שנתקיימה עם נציגי האיגוד ביום 24.8.95 אף נאמר על ידם, כי נכון הדבר ש"ריהוטם" מיועדת לחברי האיגוד בלבד, אך תערוכת "מטבח ואמבט", הנערכת אחת לשנתיים, פתוחה לכל הרוצה להשתתף בה - גם יצרנים מקומיים וגם יבואנים. אין לגביה כל מגבלת השתתפות, למעט תשלום עבור שטח התצוגה. בנוסף, ועל מנת להפיג כל חשש, הודיעו הנציגים כי הם מוכנים להוציא חוזר לכל חברי האיגוד בו יובהר בלשון מפורשת כי השתתפות חבר איגוד בתערוכות שאינן מאורגנות על ידי האיגוד לא תגביל השתתפותו בתערוכות האיגוד, כפוף להסדר הנדון.

בנוגע לטענה בדבר הצגת מוצרי יבוא רבים בתערוכת "רהיטים" ואיבוד צביונה ה"כחול לבן", הרי שעיון בפרוטוקולים של וועדת המשמעת של האיגוד סותר טענה זו. יו"ר האיגוד בדבריו בישיבת וועדת המשמעת של האיגוד ביום 15.12.93 מבקש להדגיש כי הצגת מוצרים מיבוא

¹ החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 24.12.92, עמוד 2.

בתערוכה הינה חמורה. בנוסף, הובאה לעיונו החלטת וועדת המשמעת של האיגוד, מיום 17.4.94, בעניין הפרת תקנון ההשתתפות בתערוכת רהוטים 94. בהחלטה זו מובא תוכנו של סעיף 1 לתקנון ההשתתפות, לפיו:

1.1" המציג רשאי להציג בתצוגה מוצרים אופייניים מתוצרת המפעל בלבד.

1.2. במידה והמציג נזקק להוסיף מוצרים משלימים הינו רשאי לעשות כן ובתנאי:

א. שיהיו מתוצרת אחד החברים באיגוד המשתתפים בתערוכה.

ב. לא יעלה מספרם על 10% מהיקף המוצרים בתצוגה.

ג. ובלבד שיהיו אחד או יותר מהמוצרים ברשימה המצ"ב:

1. כסא

2. שולחן סלוני

3. שולחן משרדי

1.3. חל איסור חמור להציג רהיטים מיובאים מכל סוג שהוא."

בין יתר דברי הוועדה נקבע כי "הצגת מוצרי יבוא בתערוכה, שכל ייחודה בהצגת תוצרת "כחול לבן", הוא מעשה שלא יעשה ... האיסור לגבי היבוא הוא איסור מוחלט וההתייחסות אליו היא באופן החמור ביותר". החברה שהציגה מוצרי יבוא אף הורחקה לתקופת זמן של שנה אחת מתערוכת "רהוטים", דהיינו לא התאפשר לה להשתתף בתערוכה שהתקיימה במהלך חול המועד סוכות תשנ"ה. אוסיף ואומר, כי במהלך הבירור שנערך עם חברה זו, הבהיר מזכיר האיגוד כי אין המדובר בתופעה רחבת היקף, וכי לא ידוע לו על יצרנים נוספים שהציגו מוצרי יבוא בתערוכה.

ד. המלצות למתן הפטור

לאחר בדיקת התלונה האמורה, הגעתי לכלל מסקנה כי ניתן להאריך את הפטור המבוקש. נימוקי מתבססים על הנימוקים שהובאו באישור הפטור המקורי, כאשר אליהם מצטרף רכיב נוסף, והוא בחינת ההסדר בשנות הפעלתו. התלונה היחידה אשר הגיעה לרשות ההגבלים העסקיים בנוגע לאיגוד וההסדר הנדון, היתה זו שהובאה לעיל. תלונה זו נבדקה לעומקה, לרבות בדיקת רווחיות תערוכות האיגוד. לאחר בדיקה זו נמצא כי להסדר הנדון לא היתה השפעה שלילית על אורחות התחרות בין חברי האיגוד לבין עצמם ובין מארגני התערוכות לבין עצמם.

ה. סוף דבר

נוכח כל האמור לעיל, הגעתי לכלל החלטה, כי אאריך את הפטור שניתן להסדר הנדון מאישור הסדר כובל על ידי בית הדין להגבלים עסקיים, בתנאים הבאים, שעיקרם כבר נקבעו באישור המקורי:

1. ההגבלה של אי השתתפות בתערוכות אחרות יחול רק בתקופת ששת החודשים הקודמים לתערוכת "רהוטים" ולתקופה של חודשיים לאחריה.
 2. החלטת האיגוד כי תערוכה אחרת תשלול זכות השתתפות של חברי האיגוד בתערוכת "רהוטים" תתקבל בהתאם לכללי הצדק הטבעי, במיוחד על דרך מתן הזדמנות שמיעה (גם על ידי הצגת טיעון בכתב) לכל צד מעוניין העלול להיפגע.
 3. ישלח עותק לממונה על ההגבלים העסקיים מכל מכתב ו/או חוזר מאת האיגוד לחבריו בנושא אי השתתפותם בתערוכת רהיטי ישראל.
 4. ישלח עותק מפרוטוקול וועדת המשמעת של האיגוד בנוגע לכל תערוכת "רהוטים" שתתקיים.
 5. לא תנקוט - במישרין או בעקיפין - שום סנקציה נגד חבר האיגוד הבוחר להשתתף בתערוכה שאינה "רהוטים", זולת אי השתתפות החבר בתערוכת "רהוטים".
 6. ישלח חוזר מטעם האיגוד לכל חבריו, המציין כי בכפוף לסעיף 5 לעיל, לא תנקטנה כל הגבלות על חבר המשתתף בתערוכות שאינן מאורגנות על ידי האיגוד, לרבות אי השתתפות בתערוכות המאורגנות מטעם האיגוד.
- הפטור יעמוד בתוקפו לתקופה של שלוש שנים נוספות.
- החלטתי זו נתונה לערר בפני בית הדין להגבלים עסקיים על ידי ארגון צרכנים, איגוד עסקי או כל הרואה עצמו נפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.
- כמו כן, תבחן החלטה זו על ידי במקרה של שינוי נסיבות מהותי, או במידה ויוצג לפני מידע שלא הובא לידיעתי ואשר יש בו כדי להקרין על הבקשה המאושרת בזאת.
- ניתן היום 19 לדצמבר 1995, בירושלים.

ד"ר יורם טורבוביץ
הממונה על ההגבלים העסקיים